III. Eğitim Yönetimi Kongresi
"Eğitim Yönetiminin Kuramsal Temelleri ve Yeni Açılımları"
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi ve
Eğitim Yöneticileri ve Eğitim Denetçileri Derneği
25–26 Nisan 2008

"İlköğretim Okullarında Öğrencilerin Akademik Başarılarının İzlenmesi Sistemi"

Mustafa Ayral, Dr.
Ankara Altındağ Çocuk Sevenler Derneği
İlköğretim Okulu Müdürü

GİRİŞ

Yönetim bilimi, örgütlerin, okulların önüne kullanılmak üzere birçok yaklaşım, yöntem ve teknik sunmaktadır. Hangisinin ne oranda ve nasıl kullanılacağına ilişkin karar ve uygulamalarda, değişik çeşitlemelerle karşılaşılmaktadır. Günümüzde, Bilgi Çağı ve Bilgi Yönetimi kavramı, etkisini her alanda göstermektedir. Ancak, bu kavramlar adı altında yapılan çalışmalara verilecek kıymet, sistemi geliştirmeye katkılarıyla doğru orantılı olmak durumundadır. Kuram ve uygulama arasındaki çatışmanın nedenlerden birisinin de, yarar-kıymet ilişkisinde doğru orantının kurulamamasından kaynaklandığı söylenebilir.

Kuram, bazen yol gösterici olabilirken, bazen de sürükleyici olabilmektedir. Yönetim kuramlarının felsefinden hareket ettiğimizde, hareket alanımız ve kendimize ait yaratıcılık sınırlarımız genişlerken, kuramların uygulayıcılarına ait düşünce ve örneklerden hareket ettiğimizde ise, tam tersi bir süreç işlemektedir.

Bilimsel sorunlar ve verilen cevaplar, felsefe, dünya görüşü ve dünya kavrayışı gibi dış etkenlerin etkisi altındadır. Sonuçta, dönem ya da topluma göre değişebilen bir paradigma oluşmakta ve bu da bilimsel gelişimi doğrudan etkilemektedir (Ural, 1998, 19). Bir paradigmanın olmadığı yerde, bilim dalının gelişmesine katkıda bulunabilecek etkenlerin göreli önemlerini ayırt etme olanağı yoktur. Bunun yanı sıra paradigmanın, bir bilim dalında yapılacak çalışmaların hangilerinin kıymetli, hangilerinin kıymetsiz olduğuna, ya da konunun hangi açıdan ele alınacağının belirlenmesinde etken durumda olması ve böylelikle işin baştan ya da değişik açıdan ele alınması gereğinin ortadan kalkması, paradigmanın, artık geriye dönüşü olmayan çalışmaları temsil ediyor olması söz konusudur (Kuhn, 2000, 73-81).

Bir paradigmadan diğerine geçiş, olgun bilimin alışılmış gelişim çizgisidir. Bilimsel çalışmalarda, bağlı olunan paradigmanın gözlemleri arasından hangisi, durumu en iyi açıklıyorsa onun ön plana çıkarılması ve diğer gözlemlerin ise, yeri geldikçe yeni yaklaşımlarla ele alınıyor olması ya da ileriki araştırma aşamalarında çözülecek çetin sorunlar olarak bir kenara ayrılıyor olması gibi bir durum söz konusudur (Kuhn, 2000, 70). Örgüt ve yönetim kuramlarının, değerli kavrama olanakları yaratmakla birlikte, eksik, önyargılı ve potansiyel olarak yanıltıcı olduğunu kabul etmek gerekir (Morgan, 1998, 15).

Bilimsel paradigma, kendi nesnel doğru ve ölçütlerini genelleştirmek istediğinde, bunları kültür bütününün üzerinde bir baskı öğesi olarak kullanırsa, ister istemez bazı sorunların çıkması kaçınılmaz olmaktadır. Pozitivist paradigmalar, kültürün kendine özgü koşullarını göz ardı etmekte olup, tüm gerçeklerin kendi bağlamlarıyla ilişkili olduğu, mutlak ya da kültürlerarası gerçek olmadığı savıyla ters düşmektedir (Berman, 1984'ten akt.: Sargut, 2001).

Yönetim alanında şimdilik güncel olan, Bilgi Yönetimiyle ilgili alan yazın ve uygulamalar incelendiğinde, konunun değişik paradigmalar ekseninde ele alındığı ve her ele alış biçiminin birçok açıdan birbirinden bağımsız, ilişkisiz olduğu görülebilecektir (Tablo. 1).

Tablo 1. Bilgi Yönetimi Paradigmalarının Karşılaştırılması

	Paradigma	Temel stratejisi	Temel Vurgusu
K. E. Sveiby (2001).	Amerikan Kaynaklı Enformasyon Teknolojileri	Enformasyon teknolojilerine ağırlık verilmekte ve enformasyonun bu teknoloji aracılığı ile dağıtımı ve paylaşımı üzerinde durulmaktır.	Teknoloji ve enformasyon
	İsveç Kaynaklı Strateji/Ölçme	Daha çok insan merkezli bir özellik göstermektedir.	İnsan ve süreç
	Japon Kaynaklı Bilgi Yaratma-Yenilik Anlayışı	Yeni bilgi yaratma, yalnızca nesnel enformasyonun işlenmesinden ibaret olmayıp, daha ziyade çalışanların her birinin örtülü ve genellikle son derece öznel kavrayışlarından, sezgilerinden ve önsezilerinden yararlanmaya ve bunları örgütün bütününün denemesini ve kullanmasını sağlamaya çalışılmaktadır (Nonaka, 1999, s. 32).	İnsan ve onun saklı ve öznel bilgisi
M. Earl (2001). (Akt.: Maen Al-Hawari, 2004)	Teknokratik Okul	Bilgi yönetimi ve enformasyon süreci, dolayısıyla bu alandaki uygulamalar, teknoloji odağı üzerine kurulmaktadır.	Teknoloji
	Ticari Okul	Yeni ekonomi anlayışında bilgi, örgütler için yeni varlık olarak görülmektedir.	Obje olarak bilgi
	Davranışsal Okul	Çalışanlar bilginin kaynağı ve kontrol edicileridirler. Çalışanlar, para, bina ya da donanım değil, kuruluşların kritik fark yaratıcısıdırlar. Çalkantılı iş dünyasında, enformasyonu düzenleyerek bilgiye ulaşacak olanlar, çalışanlardır.	Bilginin üreticisi olarak insan
J.S. Brown ve P. Duguid. (2000). (Akt: United Nations Economic and Social Council, 2005)	Yönlendirmeye Dayalı Paradigma	Kodlanmış, depolanmış, yeniden kullanılabilir saklı bilginin, resmi görüşmeler ve toplantılar aracılığıyla insanların beyinlerinden edinilebileceğini düşünürler. Daha çok açık bilgi üzerinde durulur. Bu düşünce, çalışmalarında bilgiyi, düzenlenmiş veri olarak ele alan, veri tabanları yoluyla işletilen bilgisayarlılaştırılmış bilgi temelli hareket içinde, yapay zekâ hareketinden ayrı olarak gelişmiştir. Bu paradigma altındaki bilgi yönetimi, yukarıdan aşağıya doğru ve teknoloji odaklıdır.	Teknoloji
	Uygulama Merkezli Paradigma	Küçük, belli belirsiz en iyi uygulamaları örgüt ya da ulusal düzeyde yayarak, bilgiyi çoğaltırlar. Bu yüzden, bilgi yönetiminin aşağıdan yukarıya olması gerektiğine ve insanların yaratıcı ve doğaçlama yöntemlerle en iyi yaptıkları şeylerin geliştirilmesi gerektiğine inanırlar. Değer yaratıcı etkinliklerin çalışanlara aktarılmasının kolay olmadığı varsayılır. Vurgu, süreçten çok uygulayıcılar üzerinedir. Bu yüzden yöneticiler ciddi olarak uygulayıcı, uzman ve bilgi toplulukları almaya ihtiyaç duyarlar. Bu iki adım gerektirir: Var olan yerel bilgiyi öğrenmeye ihtiyaç duyarlar. Daha sonra, bilgi değerli görülürse, sosyal süreçler yoluyla bilgiyi yaymaya çalışırlar.	Bilgi üretme ve paylaşımı

Tabloda da yer aldığı üzere, bilgi yönetimi paradigmaları, konuya genelde teknoloji temelli ve bilginin obje olarak görüldüğü bir anlayışla, insan temelli ve bilgiyi bir süreç olarak gören iki bakış açısına sahiptir. Egemen olan paradigma ise, teknoloji ve obje ağırlıklı paradigmadır.

Örgüt yönetimiyle ilgili olarak, şirketlerin Bilgi Yönetimi konusunu tartışmalarının, buna önem vermelerinin nedenleri arasında, toplumsal bir dönüşüm yaşandığı ve hiçbir şeyin, bilgi kadar karar oluşturucu olmadığı görüşü yer almaktadır (Tiwana, 2003, 19-22). İlkel toplumdan tarım toplumuna, sonra sanayi toplumuna ve şimdi bilgi toplumuna doğru bir geçişten söz edilmektedir. Toplumsal değişimlerde, adlandırmanın üretim araçlarına göre yapıldığı görülmektedir. Günümüzün üretim aracının "bilgi" olduğu, dolayısıyla da, günümüz toplumunun "bilgi toplumu" olduğu vurgulanmaktadır.

"Bilgi Toplumu" ve "Bilgi Çağı" Kavramına Yapılan Eleştiriler

Bilgi Toplumu, Bilgi Çağı kavramları, yönetim alanında güncelliğini ve örgütler düzeyinde egemen konumunu sürdürmesine karşın, gerek felsefi açıdan, gerekse uygulama açısından ağır eleştirilerle de karşı karşıyadır. Bu eleştirilerden bazıları şöyle sıralanabilir:

1. İletişim teknolojilerinin yeni bir toplumsal aşamayı getirmediği, aksine bu durumun serbest piyasa sisteminin teknolojik boyutta gelişmesinin bir uzantısı olduğu (Baran, 2006),

2. Bilimin, modern toplumda öneminin artmış olması doğru olmakla birlikte, bu toplumun yorumlanması sorununu, toplumun, bilim toplumu, bilgi toplumu ya da bilgilenebilir toplum olarak adlandırılmasıyla çözüme kavuşturulacağını düşünmenin, konunun özünden kaçış anlamına geleceği (Ferrarotti, 2004, 65),

3. Bilişim sistemlerinin karmaşıklaşmasına rağmen, bunların birçoğunun işlemsel bilgi, bazılarının yönetsel denetim bilgisi (Bilgi yönetiminin, kontrol için gerekli olduğu (Griffin, 1993, 550) anlayışının bir yansıması) sağladığı; yalnızca çok azının stratejik bilgi sağlayabildiği (Massie, 1983, 185),

4. Bu kavramların, içinde bulunduğumuz dönemi anlatmakta yanlış bir kullanım olduğu; herkesin bildiğini sandığı, bilgi sözcüğünün sağladığı kolaylığa sığınma gibi bir nedenden kaynaklanıyor olabileceği; 9500 yıl önce yaşanan Tarım Devrimi ve 200 yıl önce yaşanan Sanayi Devrimi'nin de kuşkusuz bilgiye dayandıkları ve bu toplum biçimlerine de Bilgi Toplumu denilebileceği (Köksal, 2006),

5. Bilgi Toplumu kavramının, ülkemizde yeterince irdelenmeden ve sorgulanmadan kullanıldığı için, sloganlaştırıldığı; Bilgi Toplumu kavramını üreten ülkelerin, bunları yoğun ve bilinçli bir şekilde kullanmalarının, toplum ve bireylere bilgi teknolojileri ya da bilgisayar olmadan yaşanamayacağı anlayışını kabul ettirmenin slogana ve değere dönüşmüş bir pazarlama tekniğini andırdığı; toplum ve birey düzeyindeki bu kabul edişin, ilgili teknolojiler için bir pazar yaratılması isteği anlamına geldiği (Yılmaz, 2006).

Bu konuda, ülkemizde, kamu ve özel kesim içinde, sahip oldukları donanım değerleri bakımından bilgisayarı en yoğun biçimde kullanan ilk 100 kuruluşta ve Milli Prodüktivite Merkezi'nin 1994 yılında yaptığı ve kamu kurum ve kuruluşlarında bulunan Bilgi İşlem

Merkezlerinin amaçlarının ve konumlarının belirlenmeye çalışıldığı araştırma sonuçlarına göre, bilgi sistemleri ağırlıklı olarak veri işleme, Yönetim Bilgi Sistemleri kapsamında, ofis otomasyonu hizmetlerinin yürütülmesinde kullanılmakta; işin karmaşıklığı arttıkça, özellikle uzmanlık isteyen alanlarda bilgi sistemlerinin kullanım oranı oldukça düşmektedir (Bengshir, 1996, 177; Şan, 2005). Görüleceği gibi, bu merkezlerden beklenen amaçların kritik önemi arttıkça, konumları ters orantılı olarak büyük ölçüde azalmaktadır.

Yukarıda sayılan eleştiriler, Bilgi Toplumu, Bilgi Çağı kavramlarına ve dolayısıyla Bilgi Yönetimi uygulamalarına egemen olan anlayışın sorgulanmasını ve bir anlayış değişikliğini zorunlu kılmaktadır. Yalnızca bu eleştiriler değil, kuram-uygulama arasındaki yarar kıymet ilişkisindeki dengesizlik de, alandaki uygulamaların yeni bir açıdan ele alınması gerekliliğine işaret etmektedir.

Bilgi Çağı, Bilgi Yönetimi ve Eğitim Örgütleri

Günümüzde, etkisini her alanda göstermekte olan Bilgi Çağı kavramı, eğitimde de kendisini hissettirmektedir. Eğitimde, bilgisayarlar ve ilgili teknolojileri kadar kıymet verilen başka bir araç görülmediği söylenebilir. Eğitimin can alıcı ögesi öğretmenler dahi, bu teknolojilerin gölgesinde kalmış; nitelikli, kaliteli eğitim, enformasyon teknolojilerinin okul ve sınıf ortamlarında kullanıldığı eğitimle eş görülmeye başlanmıştır.

Bilgisayar, enformasyon teknolojilerinin bu kadar öne çıkartılması, eğitimde yapılacak tarihi yanlışlardan birine şahit olacağımızı sezdirmektedir. Öğretmenin, öğrencinin ve de yönetimin algılama, düşünme, işleme, açıklama, yorumlama edimlerini ikinci planda bırakarak, teknoloji bağımlı bir eğitim işi ortaya çıkmaktadır, belki de çıkartılmaya çalışılmaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı uygulamalarını, Bilgi Çağı, Bilgi Toplumu ve Bilgi Yönetimi kavramları kapsamında değerlendirmek gerektiğinde, bilginin üretilmesi, kullanılması ve paylaşılması bağlamında, teknolojiyi ve bilgiyi obje olarak gören egemen paradigmanın etkisinde kalındığı, dolayısıyla, bilgi yönetiminin süreç ve insan boyutları açısından çok da iyi durumda olduğunu söylemek zordur. Bakanlığın, bu konudaki temel uygulamaları şunlardır:

a) Bilgisayar Laboratuarlarının/Bilgi Teknolojisi sınıflarının kurulması ve internet erişiminin sağlanması,
b) MEBBİS (Milli Eğitim Bakanlığı Bilişim Sistemi): Birçok iş ve işlemin yalnızca elektronik ortamda gerçekleştirilmesi,
c) Bakanlık web sitesi içinde Eğitim Genel Ağı (Portal) oluşturularak, Skool ve Globalgateway isimli (içerik açısından, düzeyi sınırlı ya da kalite/yenilikçilik olarak pek yeterli görünmeyen) yabancı eğitim genel ağlarının Türkçeye çevrilmeye başlanması,
d) Okul düzeyinde ise, öğrenci, personel, program gibi konularda birçok iş ve işlemin, bilgisayar yazılımları aracılığı yapılmaya başlanması.

Bu teknolojiler ve uygulamalar, okullar için anılan işleri kolaylaştırmaktadır. Ayrıca, okullar kendi web sayfalarını oluşturmakta, veli ve öğrenciler için kontrol ve bilgilendirme olanakları sağlayan girişler yapılabilmektedir. Ancak, Bilgi Toplumu, Bilgi Çağı kavramları adı altında bilgi teknolojilerini ön plana çıkartmak, yönetimde, öğrenilmiş bazı gerçekleri göz ardı etmek anlamına gelir. Çünkü yalnızca teknoloji, bilgi ve hizmet sektöründe, üretimin faktörü değil, aracı konumundadır (Drucker, 2000, 102). Bu araçların verimliliği arttırması, bunların kullanım amacına ve kullanıcılarının niteliğine bağlıdır. Günümüzde yeni olan şey, bilginin başlı başına üretimin en önemli faktörü haline gelmesidir (Stewart, 1997, XVI).

Dolayısıyla, bilgi teknolojileri, bilgili toplum, bilgili örgüt, bilgi okulunu doğurur mu; çok iyi düşünülmesi gereken bir konudur. Türkiye, artık kuram ithal eden ve bunların Türkiye uyarlamasıyla, Türkiye'ye uyarlanmasıyla meşgul olan bir konumdan kendisini kurtarmak durumundadır. 30-40 sene öncesinin Yönetim, Eğitim Bilimleri, Eğitim Yönetimi alanıyla tanışma dönemini geçirmiş olmamız gerekir.

İlköğretim Okullarında Öğrencilerin Akademik Başarılarının İzlenmesi Sistemi

Kuramsal tartışma, eğitim sistemimizin bazı alanlardaki eksikliklerini gidermek, yanlışlarını düzeltmek gereğini ortaya koymuş olmalıdır. Bu alanlardan birisi, ölçme ve değerlendirme çalışmalarıdır. Eğitim sistemimizde, öğrencilerin akademik başarı yönünden sürekli olarak izlendiği ve izleme sonuçları hakkında öğrenciye, veliye ve öğretmene doğru ve güncel bilgilerin verildiği; akademik başarının arttırılması yönünde öğrenci başarı durumundan hareketle öğretmene, öğrenciye ve veliye yardımcı olunduğu bir hizmet, henüz yok gibidir. Bu iki ana başlık ise, herhangi bir eğitim sisteminin/kurumunun can alıcı ögeleri konumundadır. Sistemde var olan ölçme çalışmalarının, genelde iki açıdan büyük eksikliği olduğu söylenebilir: Birincisi, ölçme çalışmaları, değerlendirme boyutu olmadan, dolayısıyla yalnızca öğrenciye bir not verme kaygısıyla yapılmaktadır. İkincisi, öğretim programının konularını ölçmekten öteye gidilememektedir.

İlköğretim Okullarında Öğrencilerin Akademik Başarılarının İzlenmesi Sistemi, bilgi çağının gerçek anlamdaki gereklerinden hareketle, bilgiye dayalı bir anlayışla okul içi akademik başarının arttırılmasını amaçlamaktadır. Ancak, üzülerek söylemek gerekirse, mantık ya da anlayış olarak, bu çalışmada yeni bir şey yoktur. Var olan uygulamalara bilgiye dayalı hareket noktandan yaklaşılmıştır. Çünkü var olan sistemin, bilginin üretimi, kullanımı ve paylaşımı konularında bir çok eksiklikleri söz konusudur.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan Merkezi Sistem Sınavları kapsamında, bir çok sınavlar yapılmakta iken, sınav sonuçları üzerinden değerlendirme çalışmalarına gidilmemektedir. Sınavlardan elde edilen verilerle, özellikle okul ve ulusal düzeyde programın geliştirilmesi, öğretimin değerlendirilmesi, öğretim eksikliklerinin saptanması ve giderilmesi yönünde temel dayanak oluşturacak bilgilere ulaşmak olasıdır.

Ölçme ve değerlendirmeden yola çıkılarak, eğitim sistemimizde yenilikçi hareketlere dayanak oluşturan son örnekler, Uluslar Arası Öğrenci Değerlendirme Projesi (PISA 2003), Uluslar arası Okuma Becerilerinde Gelişim Projesi (PIRLS 2001) ve Uluslar Arası Matematik ve Fen Bilgisi Çalışması'dır (TIMSS 1999).

Uluslar arası öğrenci değerlendirme çalışmalarının yansımalarını ülke, il, ilçe, eğitim bölgesi, Okul, zümre ve öğrenci düzeylerinde ele almak doğru olacaktır. Bu ele alış, her düzeye göre yapılabilecek çalışmalara dayanak oluşturmalıdır. Milli Eğitim Bakanlığı'nın beklentisi de bu yöndedir (Çelik, PISA 2003 Projesi Ulusal Nihaî Rapor, iv).

Uluslar arası çalışmaların sonuçları, ülkemiz eğitim sistemi açısından önemli ölçüde dikkate alınmış, ilköğretim programlarının yenilenmesi, ders kitaplarının ve öğretmen kılavuz kitaplarının hazırlanmasında temel hareket noktası olarak alınmıştır. Ancak, il, ilçe, eğitim bölgesi düzeylerinde, buradan elde edilen verilerin kullanıldığını söylemek olası değildir. Aynı çalışmaların okul düzeyinde de ele alınması, artık lüks sayılabilecek bir uğraş değildir.

Bu bildiride, Bilgi Yönetimi Kavramına değişik bir açıdan bakarak, ilköğretim düzeyindeki ölçme değerlendirme çalışmalarının, öğrencilerin akademik başarılarının arttırılmasında, bilgiye dayalı hareketin dayanak noktası olarak kullanılabileceği gösterilmeye çalışılmıştır.

Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme

Değerlendirmenin, öğrencileri başarı durumlarına göre sınıflamanın yanında, öğrenciyi tanımaya dönük olan yönü vardır. Sınıftaki öğretimin iyi yürütülebilmesi için de, öğrenci başarısının sık sık ölçülüp değerlendirilmesi gerekir (Turgut, 1983, 3-4).

Ölçme ve değerlendirme, eğitim ve öğretimin ayrılmaz bir parçasıdır. Eğitim ve öğretim süresince sağlanan ilerlemenin öğretmen ve öğrenciler tarafından sürekli olarak değerlendirilmesi gerekir. Her öğretim konusu ve bununla ilgili elde edilen başarı, öğrencinin ve öğretmenin öğretimin amaçlarına ne dereceye kadar yaklaşabildiğini gösteren bir belirtidir. Okulun, öğrenciye yararlı olabilmesi, iyi bir program ve etkili bir öğretimle sağlanabileceğinden, değerlendirmenin amaçları içinde öğrenci başarısının değerlendirilmesi ikinci plana düşer. Ön sıraya, öğrenme eksiklerinin saptanması ve yöneltme geçer. Bundan sonraki sırayı da, öğretimin değerlendirilmesi alır. Özetlemek gerekirse, ilköğretimde değerlendirmenin birinci sıradaki amacı, öğrenme eksiklerini saptama ve etkili bir öğretimin sağlanması için öğretimi değerlendirme olmalıdır. Çünkü ilköğretim, öğrencilerin başarılarına göre sınıflandırıldıkları bir öğretim basamağı değil, öğrencilere temel yurttaşlık becerilerinin kazandırıldığı, yetenekleri doğrultusunda geliştirilmeye çalışıldığı bir basamaktır (Baykul, 1999, 10).

Değerlendirmenin amaçları, şu başlıklar altında sıralanabilir (Baykul, 1999, 3):

a. Öğretim programın değerlendirilmesi: Programdaki hedef ve davranışların ulaşılabilirlik düzeyi, birbirleriyle tutarlılıkları, nasıl bir örüntü içinde olduklarının değerlendirilmesi.
b. Öğretimin etkililiğinin değerlendirilmesi: Öğretmenin, kendi öğretimini iyileştirmesi amacıyla yapılan değerlendirme.
c. Öğrenme eksikliklerinin saptanması: Öğretimin belirli noktalarında (özellikle birbirlerine ön koşul olarak bağlı davranışlar zincirinde) öğrenme eksikliklerini saptamak ve tamamlayıcı öğrenme-öğretme etkinliklerinin düzenlenmesi amacıyla yapılan değerlendirme.
d. Öğrenci başarısının değerlendirilmesi: Öğrenciye not verme amacıyla yapılan değerlendirme.
e. Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerinin anlaşılması: Öğrencileri, yetenekleri, ilgileri ve diğer özellikleri yönünden tanıma amacıyla, daha çok uzmanlarca ve ölçek ve özel alan testleriyle yapılan değerlendirme.

Alışılageldik ölçme yöntemleri ve okuldaki öğrenmeyi geliştirmek, neredeyse birbiriyle ilişkisiz iki kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Artık, ölçme çalışmalarını, doğru ve değerlendirme boyutuyla birlikte ele almak; geliştirme çalışmalarını da, geliştirilmesi gereken doğru hareket noktasını yakalayarak yapmak zorunluluğu vardır. Ankara Altındağ Çocuk Sevenler Derneği İlköğretim Okulu'nda, Bilgi Yönetimi'nin insan ve süreç temelli bakış açısıyla uygulanmaya başlanan Akademik İzleme Sistemi, bu anlayış üzerine oturtulmuştur.

Akademik İzleme Sisteminin temel mantığı, ilköğretim programındaki derslerin dayandıkları temel becerileri belirlemek; bu beceriler açısından öğrencilerin başarı durumlarını ölçmek; öğrencilere, velilere ve öğretmenlere rehberlik etmek ve öğrencilerin beceri gelişimlerini izlemeye almaktır.

Ölçme çalışmalarında derslere ait becerilerin temel alınması, ilköğretim düzeyindeki eğitim mantığıyla örtüşmesinden kaynaklanmaktadır. Beceri, öğrencilerde, öğrenme süreci içerisinde kazanılması, geliştirilmesi ve yaşama aktarılması tasarlanan yetenekler olarak tanımlanmaktadır (İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu, 2005,52). Yaşama aktarılacak beceriler, "okur yazarlık" kavramı içinde ele alınmaktadır. "Okur yazarlık", öğrencilerin temel derslerde kazandıkları bilgi ve becerileri gerekli oldukları yer ve zamanlarda kullanabilme, çeşitli durumlardaki problemleri analiz edebilme, muhakeme edebilme, elde ettiği sonuçları etkili biçimde sunabilme güçleri olarak ele alınmaktadır (PISA 2003 Projesi Ulusal Nihaî Rapor, 2005, 1).

PISA, TIMSS ve PIRLS çalışma sonuçları, ilköğretim programının değiştirilmesinin temel dayanak noktasını oluşturmuştur (Çelik, PISA 2003 Projesi Ulusal Nihaî Rapor, ıv). Öğrenci başarısının uluslar arası düzeyde belirlenmeye çalışıldığı bu projelerde, konu ölçümünden çok, derslerin dayandığı temel becerilerin ölçülmesine ağırlık verilmektedir. Konudan ziyade beceriyi ölçmek, hem ölçme araçlarının bilgi düzeylerini üst basamaklara

çekmekte, hem de öğretmeni, dersin anlatımında düşünme becerilerini geliştirme yönünde zorlayıcı olabilmekte, dolayısı ile derslerin genel amaçlarına odaklanmayı sağlayabilmektedir.

Ülkemizde bir çok şirket tarafından da sınav hizmetleri kapsamında sınıf, okul, ilçe ve il düzeyinde öğrenci başarılarının ölçülmesi, değerlendirilmesi ve geliştirilmesi üzerinde çalışmalar yapılmaktadır. Ancak, bu çalışmaların temel eksikliği, Türkçe dersindeki birkaç beceri alanının dışında, ölçülen diğer alanların beceri olmaktan öte konu temelli olmasıdır. Konu eksenli çalışmalar, işin geliştirme kısmının içeriğini daraltıcı niteliktedir ve konu tekrarının ya da konunun sunumunda kullanılan araç değişikliğinin ötesine geçilememektedir (Cito Türkiye, 20.04.2008). Oysa ki, beceri eksen alındığında, konunun içeriği ile oynamak, öğretim yöntemlerini değiştirmek, günlük yaşamla ilişkisini kurmak gibi daha çok, daha geniş ve üst düzey değişkenlerle uğraşılmak durumunda kalınmaktadır.

Akademik İzleme Sisteminin, akademik, izleme ve sistem bütünlüğü içerisinde olacak biçimde, oluşturulmasında ve işletilmesinde can alıcı ögeler şunlardır:

1. Beceri İfadelerinin Belirlenmesi: Her bir dersin, programdaki genel amaçlarını göz önünde tutarak ve her sınıf düzeyini kapsayacak şekilde birer beceri ifadesine dönüştürülmesi,
2. Becerilerin Ölçülmesi
3. Değerlendirme: Ölçüm sonuçlarının analiz edilerek değerlendirilmesi ve sonraki aşamalarda hareket noktası olarak kullanılacak bilgilere ulaşılması,
4. Paylaşım: Bilgilerin ilgililerle (öğrenci, öğretmen, veli, okul yönetimi) paylaşımı,
5. Yardım: Becerileri geliştirecek yardım dosyalarının oluşturulması ve ilgililerin kullanımına sunulması,
6. İzleme: Tekrarlı ölçümlerle, beceri gelişimlerinin izlemeye alınması.
7. Sistemin İşleyişinin Değerlendirilmesi ve Geliştirilmesi

1. Beceri İfadelerinin Belirlenmesi:

Akademik İzleme Sisteminde kullanılmak üzere derslere ilişkin beceri ifadelerinin belirlenmesinde, bu dersleri beceri olarak ele alan kaynaklara başvurulmuştur. Türkçe ve Matematik dersi için temel hareket noktası PISA, PIRLS ve TIMMS çalışmalarında kullanılan sınıflama dikkate alınmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Ders Programları, yine temel başvuru kaynaklarından biri olmuştur. Alan yazındaki çalışmalar da incelenerek, gerekli görülenler beceri ifadeleri arasına katılmıştır.

Uluslararası Eğitim Başarılarını Belirleme Kuruluşu (IEA)'nın Uluslararası Okuma Becerilerinde Gelişim Projesi (PIRLS) ise, ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin okuma becerileri, okuma alışkanlıkları, öğrencilere okuma becerisini kazandırmak için öğretmenlerin uyguladıkları öğretim yöntemleri, öğretim materyallerinin yeterli olup olmadığı, öğrencilerin okuma becerilerini kazanmalarında ailelerinin katkıları gibi konular uluslararası standart test ve anketlerle belirlenmekte ve projeye katılan ülkelerin verileri ile karşılaştırılarak benzerlik ve farklılıklar ortaya çıkarılmaktadır (PIRLS 2001 Ulusal Rapor).

PIRLS, kavrama süreçleri, okuma amaçları, okuma alışkanlıkları ve okumaya yönelik tutumlar olmak üzere, okumanın üç yönüyle ilgilenmektedir. Okuma amaçları ve kavrama süreçleri PIRLS değerlendirmesinin temellerini oluşturmaktadır (PIRLS 2001 Ulusal Rapor).

Tablo 2'de, Türkçe dersinin kavrama süreçlerine ilişkin temel beceriler verilmiştir.

Tablo 2. PIRLS'te Yoklanan Türkçe Dersi Kavrama Süreçleri

SÜREÇ ADI	TEMEL BECERİ	SÜREÇ BECERİLERİ
Açık Bir Şekilde İfade Edilmiş Bilgi ve Fikirlerin Üzerinde Durma ve Çıkarımlar Yapma	Tümce ya da sözcük düzeyinde, yorumlama yapmadan, açık olan anlam üzerindeki beceriler	Okumanın amacına ilişkin olan bilginin tanımlanması
		Belirli fikirlerin aranması
		Kelime ya da kelime gruplarının anlamlarının bulunması
		Hikâyenin yeri ve zamanının vs. belirlenmesi
		Ana fikrin bulunması (açıkça ifade edilmiş ise)
Doğrudan Çıkarımlar Yapma	Metin üzerinde gezinerek anlam boşluklarını doldurma becerileri	**Neden sonuç ilişkisinin çıkarılması**
		Bir dizi tartışma sonucunda ana fikrin ne olduğunun ortaya çıkarılması
		Bir zamirle ifade edilmiş ismin bulunması
		Metinde yapılan genellemelerin belirlenmesi
		İki karakter arasındaki ilişkinin tanımlanması, becerileri yoklanmaktadır.
Fikir ve Bilgileri Birleştirme ve Yorumlama	Kişisel deneyimler ve bilgiler ile metni birleştirerek, metni daha belirgin bir şekilde anlama becerileri	Bir metinden genel bir mesaj ya da tema çıkarılması
		Karakterlerin eylemlerine bir alternatif bulunması
		Metinde yer alan bilginin karşılaştırılması ve kıyaslanması
		Hikayede egemen olan düşüncenin tanımlanması
		Metinde yer alan bilgilerin günlük yaşamda uygulanabilirliğinin yorumlanması
Metnin Öğelerini, İçeriğini ve Dilini İnceleme ve Değerlendirme	Üzerinde durulan, metindeki anlamı çıkarmadan, metinde yazılanları kritik bir şekilde ele alma becerileri	Anlatılan olayların gerçekte olma olasılığının değerlendirilmesi
		Yazarın nasıl sürpriz bir son hazırladığının tanımlanması
		Metindeki bilginin açıklığının ve doğruluğunun yargılanması
		Ana fikir etrafında yazarın bakış açısının ne olduğunun belirlenmesi
		Seçilen sıfatların anlamı nasıl etkilediğinin tanımlanması

Kaynak: PIRLS 2001 Ulusal Rapor'dan uyarlanmıştır, s:4-8)

Tablo 2'de koyu renk ile gösterilen beceriler, akademik İzleme sistemine alınmış becerilerdir.

PISA 2003'te Türkçeye ilişkin okuma alanında yapılan değerlendirmede ise, belirlenen bilgiyi metinden elde etme, metni yorumlama ve metin üzerinde düşünme ve değerlendirme becerileri ölçülmekte, başarı puanlarına göre beş değişik yeterlik düzeyi belirlenmektedir (PISA 2003 Projesi Ulusal Nihaî Rapor, 114-116).

Matematik becerilerinin belirlenmesinde kullanılan kaynaklardan en önemlisi ise, TIMSS çalışmasıdır. 1994-1995, 1999 ve 2003 yıllarında gerçekleştirilen Uluslararası Matematik ve Fen Bilgisi Çalışması (TIMSS), beşinci sınıf düzeyindeki öğrencilerin Matematik ve Fen Bilgisi başarılarını karşılaştıran ve tekrarlı ölçümlerle gelişimi izleyen bir çalışmadır. Türkiye 2003 yılında yapılan çalışmalara katılmama kararı almıştır.

TIMSS başarı testleri genel olarak okul öğretim programlarında ele alınan temel beceriler üzerinde yoğunlaşmaktadır. Matematik testinde, konu ve zihinsel süreç boyutlarında testlerin kapsamı şu şekilde belirlenmiştir (TIMMS 1999 Ulusal Rapor):

Tablo 3. **TIMSS'de Kullanılan Matematik Başarı Testlerinin Kapsamı**

Kapsam	Alt Başlık	Beceriler
Konu	**Kesirler ve Sayıları Anlama**	**Tam sayılar, kesirler ve ondalık sayılar, sayı basamakları, üstler, tahmini hesaplama ve çok yakın tahmin, oran-orantı hesaplarını içerir.**
	Ölçme	**Standart olan ve olmayan birimler, ortak ölçüler, çevre, alan, hacim ve ölçülerin tahminini içerir.**
	Veri Gösterimi, Analiz ve Olasılık	**Çizelgeleri, grafikleri ve tabloları gösterme ve yorumlama; temel istatistiksel hesaplamalar, olasılık, basit sayısal olasılığı içerir.**
	Geometri	**Noktalar, çizgiler, düzlemler, açılar, görselleştirme, üçgenler, çokgenler, daireler, dönüşümler, simetri, eşitlik, benzerlik, ve bazı temel çizimleri içerir.**
	Cebir	**Sayı dizileri, sayısal durumların gösterilmesi, basit doğrusal denklemleri çözme, ifadelerle işlemler, ilişkiler ve fonksiyonların gösterilmesini içerir.**
Zihinsel Süreçler		**Bilgi**
		Alışılageldik matematiksel süreçleri kullanma
		Karmaşık matematiksel süreçleri kullanma
		Problemleri bulma ve çözebilme
		Muhakeme

Kaynak: TIMSS 1999 Ulusal Rapordan Uyarlanmıştır.

Matematik becerilerinin belirlenmesinde yararlanılan PISA 2003 projesi, eğitim sistemimizin gözden geçirilmesi ve elde edilen bilgilerin eğitim sistemimizin geliştirilmesinde kullanılmak üzere OECD ülkeleri arasında yapılan (OECD üyesi olmayan ülkeler de katılabilmektedir) 15 yaş grubu öğrencilerinin Matematik, Problem Çözme, Okuma ve Anlama ve Fen Bilimleri alanlarında kazanmaları gereken becerilere ne derecede sahip oldukları ve başarı ve başarısızlığa nelerin etki ettiğini araştıran bir çalışmadır. PISA 2000, Okuma; PISA 2003 Matematik ve PISA 2006 Fen Bilimleri ağırlıklı olarak planlanmıştır (PISA 2003 Projesi Ulusal Nihaî Rapor, 2005, v).

PISA çalışmalarında Matematik (a. Uzay ve şekil: Geometri, a. Değişme ve ilişkiler: Cebir, Sayı: Aritmetik, Belirsizlik: Olasılık), Okuma, Fen Bilimleri ve Problem Çözme alanlarında değerlendirmeler yapılmaktadır. PISA 2003'ün ağırlık noktasını oluşturan matematik, "Matematiksel Okuryazarlık" diye tanımlanan, matematiğin gerçek yaşamda nasıl kullanılabileceğini görme ve bu nedenle gereksinimlerini karşılamak için matematikten yararlanma gücü olarak ele alınmaktadır (PISA 2003 Projesi Ulusal Nihaî Rapor, 7). Bu alandaki beceriler, Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. PISA 2003'te Ölçülen Matematik Performans Alanları

Performans Alanı	İçerik
Uzay ve Şekil (Geometri)	Uzaysal ve geometrik olay ve durumlar ve nesnelerin özellikleri
Değişme ve İlişkiler (Cebir)	Değişkenler arası ilişkiler ve denklemler de dahil olmak üzere bunların sunulması sırasında kullanılan yollara ilişkin bilgi ve anlayış
Sayı (Aritmetik)	Sayısal olay ve durumlar, sayısal ilişkiler ve örüntüler
Belirsizlik (Olasılık)	Olasılıklara bağlı olarak ifade edilmiş, istatistiksel olay ve durumlar

Kaynak: PISA 2003 Projesi Ulusal Nihaî Rapor, 7.

Yukarıdaki performans alanlarında zihinsel süreçler açısından yalından karmaşığa doğru olmak üzere üretici, ilişkilendirici ve yansıtıcı becerilerin kullanılma düzeylerine göre öğrenciler altı yeterlik düzeyine ayrılmıştır (PISA 2003 Projesi Ulusal Nihaî Rapor, 7-9).

Akademik İzleme Sisteminin can alıcı ögelerinden olan becerilerin belirlenmesi, yukarıda sayılan çalışmalar ve ilköğretim okulu programının incelenmesiyle oluşturulmuş ve aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5. Türkçe Dersi Beceri Tablosu

Ana Başlık	Temel Beceriler
Sözcük	Sözcük ve Sözcük Gruplarındaki Anlamı Kavrama: Gerçek, mecaz, terim, yan anlamı kavrama; ad aktarması, dolaylama, deyimler, Atasözü ve özdeyişleri kavrama
	Sözcükler Arası Anlam İlişkisini Kavrama: Sesteş, anlamdaş, zıt anlamlı sözcükler ve ikilemeler
	Sözcüğün Tümceye Kattığı Anlamı Kavrama
	Sözcük Türleri ile İlgili Bilgi ve Kuralları Kavrama: İsim, sıfat, zarf, zamir, edat, bağlaç, ünlem, eylem, eylemde zaman özellikleri ve fiilimsiler
	Sözcüğün Yapı Özelliklerini Kavrama: Kök, ek ve gövdeyi kavrama; sözcüğe gelen ekleri ayırt edebilme (çekim, yapım eki); basit, türemiş, birleşik sözcükleri kavrama
	Ses Olaylarını Kavrama : Ulama, ünsüz benzeşmesi, ünsüz yumuşaması, ünlü düşmesi, ünlü daralması, ünsüz düşmesi, yardımcı ünsüzler
	Yazım Kurallarını ve Noktalama İşaretlerini Kavrama: Sayılara ve kısaltmalara gelen eklerin yazımı; ikilemelerin, özel isimlerin, de ve ki' lerin, mi edatının yazımı
Tümce	Tümcenin Anlam Özelliklerini Kavrama: Sebep-sonuç, amaç-sonuç, koşul, benzetme, karşılaştırma, tanım, varsayım, ihtimal, yorum, öznel, nesnel, öneri, onaylama, yorum Tümceleri
	Tümceye Hakim Olan Duyguyu Kavrama: Üzülme, şaşırma, beğenme, beklenti, kararsızlık, pişmanlık özlem v.b.
	Sözcüklerden Tümce Kurabilme
	Tümcedeki Anlatım Bozukluğunu Bulabilme
	Tümcenin Ögelerini ve Türlerini Kavrayabilme: Özne, yüklem, nesne, dolaylı tümleç, zarf tümleci; yapısına, yüklemin türüne, yüklemin yerine göre Tümce türleri
Paragraf	Paragrafın Konusunu Bulabilme
	Paragrafın Ana Fikrini ve Yardımcı Düşünceleri Bulabilme
	Başlık ve İçerik İlişkisini Kavrayabilme
	Paragrafın Mantıksal Bütünlüğünü Kavrama
	Edebi Bilgileri, olaya, düşünceye, duyguya dayalı türlerle ilgili bilgi ve becerileri kavrama

Kaynak: PIRLS 2001 Ulusal Rapor, 4-8; PISA 2003 Projesi Ulusal Nihaî Rapor, 114-116;. İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu, 2005, 135-139

Matematik dersine ilişkin temel beceriler Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Matematik Dersi Beceri Tablosu

Ana Başlık	Temel Beceriler
Sayılar	Sayıları ve basamak kavramını anlamlı kullanabilme
	Kesirler, yüzdeler ve ondalık kesirler arasındaki ilişkileri kurabilme
	Sayılarla işlem yapabilme, tahmin ve zihinden işlem becerilerini kullanabilme
	Orantılı nicelikleri fark etme ve nicelikler arasındaki ilişkileri sayılar, tablolar, grafikler ve denklemler kullanarak inceleyebilme
	Kümeler arasındaki ilişkileri, bağıntıları, işlemlerin özelliklerini ve kümelerle yapılan işlemleri problemlere uygulayabilme
	Bilgilerini problem durumlarına uygulayabilme
Geometri	Uzamsal ilişkilerle ilgili beceriler geliştirme ve kullanabilme: Durum-yer, doğrultu-yön, dönüşüm, iz düşümü
	Geometrik cisim ve şekillerin özelliklerini bilime, aralarındaki ilişkiyi belirleme ve bunları problem çözümlerinde kullanabilme
	Şekil ya da sayı örüntülerindeki ilişkileri bulup uygulayabilme
	Simetriyi belirleyebilme ve kullanabilme
Ölçme	Ölçme birimleriyle ilgili temel kavramları ve birbirleriyle ilişkilerini kavrama
	Standart ve standart olmayan ölçme birimleriyle tahmin ve ölçme yapabilme
	Geometrik şekil ve cisimlerin çevre, alan ve hacimlerini standart ve standart olmayan birimlerle (birim kare, birim küp) tahmin edebilme ve ölçebilme
Olasılık ve İstatistik	Veri toplama, toplanan veriyi şema, grafik ve resimlerle gösterebilme
	Tabloları, şemaları, resim, şekil, sütun ve çizgi grafiklerini okuyabilme ve yorumlayabilme
	İstatistikle ilgili temel kavramlara ve uygulamalara sahip olma
Cebir	Belirli durumlara uygun cebirsel ifadeleri yazabilme ve cebirsel ifadeler ile belirli durumları ilişkilendirebilme
	Örüntülerdeki kuralları genelleyebilme ve kuralları harfle ifade edebilme

Kaynak: TIMSS 1999 Ulusal Rapor; PISA 2003 Projesi Ulusal Nihaî Rapor; İlköğretim Matematik Dersi 1-5. Sınıflar Öğretim Programı, 2005; İlköğretim Matematik Dersi 6-8. Sınıflar Öğretim Programı ve Kılavuzu, 2007.

Akademik İzleme Sisteminin Hayat Bilgisi/Sosyal Bilgiler dersine ilişkin temel becerileri Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo6. Hayat Bilgisi/Sosyal Bilgiler Dersi Beceri Tablosu

Sıra	Beceriler
1	Temel Yurttaşlık Bilgilerine Sahip Olma
2	Türk Tarihi, Türkiye ve Dünya Hakkında Temel Bilgilere Sahip Olma
3	Verilen Bilgilerdeki Gerçek Anlamı Yakalayabilme ve Yorumlayabilme
4	Verilen Bilgileri Problem Durumlarında Kullanabilme
5	Verilen Bilgiler ve Tarihsel Olaylar Arasında Neden-Sonuç İlişkisi Kurabilme
6	Tabloları, Şemaları ve Grafikleri Okuyabilme ve Yorumlayabilme

Kaynak: İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu, M.E.B. Talim ve terbiye Kurulu Başkanlığı, Ankara, 2005, 9 ve 57-78.

Becerilerin belirlenmesinde, özellikle her sınıf düzeyini kapsayacak şekilde olmasına dikkat edilmiştir. Çünkü, öğrenci gelişimini izlemek açısından, aynı beceri üzerinde çalışmak gerekliliği vardır. Ancak, becerilerin ölçülmesinde kullanılan soruların düzeyi, ilgili sınıfın programı kapsamında olacak şekilde ayarlanmıştır.

2. Becerilerin Ölçülmesi

Becerilerin geçerli ve güvenilir bir biçimde ölçülmesi, sistemin can alıcı ögelerinden ikincisi olup, süreklilik özelliği göstermektedir. Bu aşamadaki sürecin doğru çalıştırılması, bundan sonraki aşamaların da doğru ve güvenilir işletilmesi ve doğru çözümlerin üretilmesi için temel zorunluluktur.

Sistemin bu aşamasında şimdilik Türkçe, Matematik ve Hayat Bilgisi/Sosyal Bilgiler dersleri kapsama alınmıştır. İlerleyen zamanlarda Fen ve Teknoloji dersi başta olmak üzere diğer dersler de kapsama alınacaktır.

Türkçe, Matematik ve Hayat Bilgisi/Sosyal Bilgiler derslerine ait ölçümler çoktan seçmeli testlerle yapılmıştır. Becerileri ölçen sorular zümre öğretmenleri tarafından hazırlanmış ya da hazır sorular içerisinden seçilmiştir. Sorular, ağırlıklı olmak üzere bilginin kavrama, uygulama ve analiz basamaklarındaki beceriler kullanılarak çözülebilecek şekilde hazırlanmaya çalışılmıştır.

3. Değerlendirme: Ölçüm sonuçlarının analiz edilerek değerlendirilmesi ve sonraki aşamalarda hareket noktası olarak kullanılacak bilgilere ulaşılması

Bu çalışma, okul düzeyindeki yöneticilerin, okuldaki öğretim etkinliklerinin değerlendirilmesinde ve geliştirilmesinde dayanak olarak kullanılabilecektir. Buradan elde edilebilecek ve okul içi uygulamalarda kullanılmak üzere değerlendirilecek bilgiler şunlardır:

a) Öğrenci, şube, sınıf ve okul düzeyinde beceriler ve beceri gruplarındaki başarı durumlarının belirlenmesi ve analizi.

b) Bir derse ilişkin becerilerin birbirleri arasındaki ilişki: Birbirini olumlu ya da olumsuz yönde etkileyen becerilerin belirlenmesi.

Örneğin; Türkçe dersinde, Sözcük ve Sözcük Gruplarındaki Anlamı, Sözcükler Arası Anlam İlişkisini, Sözcüğün Tümceye Kattığı Anlamı Kavrama becerileri ile Tümcenin Anlam Özelliklerini, Tümceye Hâkim Olan Duyguyu, Tümcedeki Anlatım Bozukluğunu Bulabilme becerileri arasında; yine bu beceri grupları ile Paragrafın Konusunu, Ana Düşüncesini ve Yardımcı Düşüncelerini Bulabilme, Paragrafın Mantıksal Bütünlüğünü ve Başlık İçerik Bilgisini Kavrama arasındaki ilişkiler yoklanabilecektir.

c) İzlemeye alınan derslerdeki beceri ve beceri grupları arasındaki ilişki: Birbirini olumlu ya da olumsuz yönde etkileyen becerilerin belirlenmesi.

Örneğin; Türkçe dersindeki anlamayı doğrudan ya da dolaylı olarak etkileyen beceri ve beceri grupları ile, Hayat Bilgisi/Sosyal Bilgiler (Hayat Bilgisi, Sosyal Bilgiler, T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük, Vatandaşlık ve İnsan Hakları eğitimi) derslerindeki Verilen Bilgilerdeki Gerçek Anlamı Yakalayabilme ve Yorumlayabilme, Verilen Bilgiler ve Tarihsel Olaylar Arasında Neden-Sonuç İlişkisi Kurabilme becerileri arasındaki ilişkiler yoklanabilecektir.

d) Üst, orta ve alt dilimdeki öğrencilerin beceri ve beceri gruplarındaki başarı durumlarının karşılaştırılması.

e) Tüm ders ve ders becerileri içinde hemen müdahale edilmesi gereken alanların belirlenmesi ve gerekli müdahalelerin yapılması.

4. Paylaşım: Bilgilerin ilgililerle (öğrenci, öğretmen, veli, okul yönetimi) paylaşımı

a) Ölçme ve değerlendirme sonuçlarından öğrenciye ilişkin olanları, öğrenci düzeyinde incelenmek üzere web sayfası, e-posta, elektronik kayıt ve yazılı çıktı olarak öğrenciye, veliye ve öğretmene sunulmaktadır.
b) Ders düzeyinde olanları, I. kademede sınıf öğretmenlerine, II. kademede ders öğretmenlerine, zümre düzeyinde olanları, zümre öğretmenlerine sunulmaktadır.
c) Okul düzeyindeki sonuçlar, okul raporu olarak hazırlanmakta ve okul içi toplantılarda paylaşılmaktadır.

5. Yardım: Becerileri geliştirecek yardım dosyalarının oluşturulması ve ilgililerin kullanımına sunulması.

a) Bu konudaki temel hedef, sorunun giderilmesinde ve durumun geliştirilmesinde, akademik çalışmaların referans alınmasıdır. Öğretmenler için, eksik yönlerin giderilmesi ve geliştirilmesinde kullanılmak üzere mesleki yayınlar ve araştırmaların tüketilmesi ile okul içinde akademik bir inceleme ve tartışma ortamı oluşturulmaya çalışılmaktadır. Bu çabaların, öğretmenler tarafından kullanılan öğretim yöntemlerine de etki etmesi beklenmektedir.

b) Veliler için, ev ortamında öğrencilerine yardımcı olabilecekleri, öğrenciler için de, becerileri kendi kendilerine geliştirmelerine yardımcı olabilecekleri öneriler getirilmektedir. Bu önerilerin hazırlanmasında veli grubunun özelliği dikkate alınmaktadır.

6. İzleme: Tekrarlı ölçümlerle, beceri gelişimlerinin izlemeye alınması.

Bu aşamaya kadar yapılan çalışmalarda, öğrencilerin beceri düzeylerinin geliştirilmesi amaçlandığından, amaca ulaşılıp ulaşılamadığı sürekli olarak izlenmektedir. Akademik başarının arttırılması için yapılanların, başarı üzerindeki etkisinin belirlenmesi gerekir. Bu, sistemin izleme boyutuyla sağlanmaktadır ve her öğretim yılı için, dört ayrı ölçme yapılmaktadır. Birinci ölçme durum tespiti, diğer üç aşama izleme amaçlıdır. Bir öğretim yılı sonundaki beceri ortalaması, bir sonraki öğretim yılının durum tespiti olarak kullanılmaktadır.

7. Sistemin İşleyişinin Değerlendirilmesi ve Geliştirilmesi

Bu aşamada, sistemin uygulama aşamasındaki değerlendirmelerden elde edilen bilgilerle, sistem geliştirilmeye çalışılmaktadır. Şu ana kadar, okul uygulamasından elde edilen bilgiler, a) Türkçe ve matematik derslerinin ana başlıklarındaki bazı becerilerin yeniden düzenlenmeye gereksinim duyulduğunu, b) Becerileri ölçen sorularda, bir beceriye ait zihinsel süreç boyutunun karmaşıklık düzeyinin de yoklanmasının gerekli olduğu, böylelikle, beceri düzeyindeki başarı durumunun istikrarının belirlenmesi gerektiği yönünde, sistemin iyileştirilmesine gereksinim duyulduğunu göstermiştir.

Öneriler

Öğrencilerin akademik başarılarının arttırılması, dolayısıyla ilköğretimin amaçlarından olan, onların temel becerilerle donatılmasının önemi büyüktür. Ancak, bu konuyla ilgili bir çalışmanın okul düzeyinde değil, ülke düzeyinde ele alınmasına gereksinim vardır. Bu çalışma, Bakanlık düzeyinde merkezi olarak uygulanabilecek bir proje için veri olarak kullanılabilir.

Öğrenci başarısının beceriler düzeyinde belirlenmesine dönük olarak Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2007-2008 öğretim yılında ilköğretim 1,2,3. sınıflar için uygulanmaya başlanılan, Öğrenci Gelişim Raporu uygulaması, bu yönde atılan dikkate değer bir çalışmadır. Yine Bakanlık web sayfası içinde velilere sunulan (şu anda, eksikliklerinin giderilmesi için yayından kaldırılmıştır) Öğrenciyi ve Programı Anlamaya Yardımcı İlköğretim Veli Kılavuzu da, akademik başarının desteklenmesi konusunda kıymetli bir çalışma olarak görülmektedir. Eğitim ve öğretimde niteliği arttıracak çalışmalar olarak görülebilecek bu tür uygulamaların yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi gereklidir.

KAYNAKLAR

Baran, A. G. (2006). "Sanayi Sonrası Enformasyon Toplumu Üzerine Tartışmalar", **Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi**, Cilt: 9, Sayı: 1-2, Aralık 1992, s.53-69, http://turkoloji.cu.edu.tr/GENEL/baran_ enformasyon.pdf, 11.07.2006.

Baykul, Y., **İlköğretimde Ölçme ve Değerlendirme,** M.E.B. İlköğretimde Etkili Öğretme ve Öğrenme Öğretmen El Kitabı, Modül:3, Ankara, 1999.

Bengshir, K. T. (1996) **Bilgi Teknolojileri ve Örgütsel Değişme**. Ankara: TODAİE Yayınları No: 274.

Berman, M. (1984**). The Reenchanment of the World**, Bontam Boks, New York, Akt.: Sargut, A. Selami (2001). **Kültürler Arası Farklılaşma ve Yönetim**, Ankara, İmge Kitabevi.

Brown, J.S. and P. Duguid. (2000). "Balancing act. How to capture knowledge without killing it." **Harvard Business Review** 78 (3): 73-80.; Akt: UNITED NATIONS Economic and Social Council, 2005.

Cito Türkiye, http://www.cito.com/tr/Ogrenci_Izleme_Sistemi/eind_fr.htm, 20.04.2008 tarihinde alınmıştır.

Çelik, H., **PISA 2003 Projesi Ulusal Nihaî Rapor.**

Drucker, P. F. (2000). **Gelecek İçin Yönetim** (Çev.: F.Üçcan) (6. baskı). Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları No: 327.

Earl, M. (2001). "Knowledge Management Strategies Toward A Taxonomy". Journal of Management Information System, Vol.18 No. 1, pp 215-233, Akt.: Maen Al-Hawari, Knowledge Management Styles and Performanca: A Knowledge Space Model from both Theoretical and Empirical Perspectives, PhD, The University of Wollongong, 2004.

Ferrarotti, F. (2004). "Endüstri Devrimi ve Bilim, Teknoloji ve İktidarın Yeni Nitelikleri", **Bilim ve İktidar** (Çev. M. Küçük). Derleme: Federico Mayo ve Augusto Forti, , TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları No: 48, Ankara.

Griffin, R. W. (1993). **Management.** (Fourth Edition). Houghton Mifflin Company.

İlköğretim Matematik Dersi 1-5. Sınıflar Öğretim Programı, M.E.B. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Ankara: 2005.

İlköğretim Matematik Dersi 6-8. Sınıflar Öğretim Programı ve Kılavuzu, M.E.B. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Ankara: 2007.

İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu, M.E.B. Talim ve terbiye Kurulu Başkanlığı, Ankara, 2005.

İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu, M.E.B. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Ankara, 2005.

Köksal, A. (2006), **"Bilişim Devrimi, Küreselleşme ve Uygarlıklar Çatışması Ortamında Kimliğini Arayan Türkiye**", Web: http://www.bilisim-ltd.com/akoksal/yayinlar/2003/Bilisim_Devrimi_Kuresel_Uygar_Catismasi.html, 26.06.2006.

Kuhn, Thomas S. (2000). **Bilimsel Devrimlerin Yapısı** (Çev. N. KUYAŞ). Alan Yayıncılık, 5. Baskı, İstanbul.

Massie, J. L. (1983) **İşletme Yönetimi** (Çev. Şan ÖZALP ve diğ). (1. baskı). Eskişehir: Bayteş Yayıncılık A.Ş. 2005.

Morgan, G. (1998). **Yönetim ve Örgüt Teorilerinde Metafor** (Çev. Bulut). Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası Yayınları No: 280, İstanbul.

PIRLS 2001 Ulusal Rapor, http://earged.meb.gov.tr/, 15.06.2007.

PISA 2003 Projesi Ulusal Nihaî Rapor, M.E.B. Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı, Milli Eğitim Basımevi, Ankara,

Stewart, T. A. (1997). **Entellektüel Sermaye** (Çev. N. Elhüseyni ve Z. Dicleli). Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası Yayını No: 258, İstanbul.

Sveiby, K. E. (2001). **Knowledge Management**: Lessons from the Pioneers.

Şan, M. (2005). **"Kalkınma Planlamasında Bilgi Yönetimi ve Devlet Planlama Teşkilatı İçin Kurumsal Bilgi Politikası Modeli",** DPT Yayın No: 2687, 2005, http://ekutup.dpt.gov.tr/bilgiyon/sanm/bilgipol.pdf, 11.07.2006.

TIMMS 1999 Ulusal Rapor, http://earged.meb.gov.tr/, 15.06.2007.

Tiwana, A. (2003). **Bilginin Yönetimi** (Çev.: E. Özsayar). Dışbank Kitapları No: 5.

Turgut,F. **Eğitimde Ölçme ve değerlendirme Metotları**, Ankara, 1983, 3-4.

Ural, Ş. (1998). **Bilim Tarihi,** Kırkambar Yayınları No. 27, İstanbul.

Yılmaz, B. (2006). **"Bilgi Toplumu: Eleştirel Bir Yaklaşım",** http://turkoloji.cu.edu.tr/GENEL/yilmaz_bilgi_toplumu.pdf, 26.06.2006.